

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО**

Кафедра історії світової музики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з наукової роботи
Скорик А. Я.

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ
В СУЧАСНОМУ МУЗИКОЗНАВСТВІ.
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для аспірантів**

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**

Спеціальність: **025 «Музичне мистецтво»**

Освітній рівень: **третій освітньо-науковий рівень вищої освіти**

Ступінь вищої освіти: **«Доктор філософії»**

Київ – 2023 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «**Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти**» (3 семестр) для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». 22 с.

« ____ » _____ 2023 року. 22 с.

Укладач: **Зінькевич О. С.**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри історії світової музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Рецензент: **Редя В. Я.**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри історії світової музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Робочу програму з навчальної дисципліни затверджено на засіданні Науково-аналітичної ради Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Протокол від 26.09.2023 року № 2.

Голова Науково-аналітичної ради,
доктор мистецтвознавства, професор _____ Скорик А. Я.

Робочу програму з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-наукової програми

Гарант освітньо-наукової програми
доктор мистецтвознавства, професор _____ Москаленко В. Г.

Робочу програму з навчальної дисципліни перевірено

Завідувач відділу аспірантури та докторантури

кандидат мистецтвознавства, в. о. професора _____ Путятицька О. В.

Схвалено Вченою радою НМАУ ім. П. І. Чайковського для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Протокол від «27» вересня 2023 року №2

© Зінькевич О. С., 2023 рік

© НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023 рік

Обсяг курсу – 90 годин
 Лекційних – 20 годин
 Семінарських – 20 години
 Самостійних – 50 годин
 Екзамен

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Інноваційні тенденції в сучасному
музикознавстві. Методологічні аспекти»

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS –3	02 Культура і Мистецтво	Дисципліни, які забезпечують набуття професійних компетентностей. Дисципліни фундаментальної підготовки
Модулів: 2		Рік підготовки: 2-й
Змістових модулів:		Семестр: 1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: — 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій освітньо-науковий рівень вищої освіти	Теоретичні, лекційні – 20
Загальна кількість годин: 90		Практичні, семінарські: 20
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи аспіранта – 5		Самостійна робота: 50
		Індивідуальні завдання: виконання здійснюється за рахунок самостійної роботи
		Вид контролю: екзамен

Предмет «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» поряд з іншими музикознавчими дисциплінами є важливою складовою підготовки аспірантів професійного напрямку «музикознавство». Програму укладено відповідно до завдань, які висуваються сучасним етапом розвитку вищої мистецької освіти в Україні.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: 1. Ознайомити аспірантів з новими дослідницькими практиками, які викликані до життя зростаючим інтересом до історико-антропологічного підходу і дозволяють створити більш об'єктивну картину явищ та подій, зрозуміти їх місце в музично-історичному (художньому) процесі.

2. Продемонструвати можливості генетико-типологічного аналізу сучасних музичних артефактів для виявлення їх художньої цінності, або «об'єму художнього відкриття».

Нові дослідницькі практики не скасовують колишніх, а доповнюють їх. Крім того, генетико-типологічний аналіз долає той «інформаційний розрив» (неузгодженість авторської та слухацької установки), який часто супроводжує сучасні високоінформативні (новаторські) тексти, – отже й сприяє їх об'єктивній оцінці.

Основні **з а в д а н н я** курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»:

- Сприяти усвідомленню багатокладності та багаторівневості загального культурного контексту. Сформувати здатність проводити його дискурсивний аналіз.
- Формувати панорамне бачення музично-історичного (художнього) процесу досліджуваного періоду та орієнтацію в його художніх тенденціях, загально-стильових та індивідуально-стильових проявах.
- Вміння осмислювати конкретний період музично-історичного процесу як іманентну систему, не нав'язуючи йому ідей і поглядів іншої епохи..
- Виявляти та аналізувати реакції повсякденного життя на резонансні музичні події з урахуванням розбіжностей цих реакцій в різних соціальних верствах і страхах.
- Вміти розмежовувати у досліджуваному музичному явищі генетичні, типологічні та контактні зв'язки.
- Усвідомлювати механізм переробки сприйнятих впливів.
- Здійснювати комплексну оцінку досліджуваної музичної події (явища) з урахуванням накопичень усіх дослідницьких практик. Вміти усвідомити її (його) місце в загальноєвропейському контексті
- Володіти методикою генетико-типологічного аналізу.

Відповідно до навчального плану, предмет «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» вивчається протягом першого семестру аспірантами другого року навчання. Для повного засвоєння предмету обов'язковим є залучення знань із попередніх та супутніх навчальних дисциплін, якими є: історія філософії, історія Новітнього часу, історія світової музики, поліфонія, гармонія, аналіз

музичних творів, теорія та методологія музичної критики, іноземна мова, методологія історичного музикознавства, український музичний постмодерн та його сучасні трансформації; наукові теорії: музично-історичного процесу, спадкоємності, стадіальності.

У підготовці програми було використано:

- відповідну фахову літературу;
- власні наукові розробки.

Виходячи з того, що курс «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» систематично наповнюється новими науковими дослідженнями, науково-методичними розробками, публікаціями монографій та статей, програма цього курсу потребує постійного оновлення із залученням найновіших досліджень.

Програмою передбачено 90 академічних годин, завершується курс .

Отримані аспірантами теоретичні знання з дисципліни «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» необхідно застосувати у практичній роботі на індивідуальних заняттях із предмету «Мистецтвознавство», який є важливою складовою частиною загальної підготовки аспірантів НМАУ ім. П. І. Чайковського.

Основні форми роботи:

1. Важливою формою роботи є лекція, під час якої аспірантам у проблемному форматі даються фундаментальні, принципово важливі положення відповідних наукових напрямів, шкіл, персоналій в галузі історичної науки, мистецтвознавства та музикознавства. Дається науково обґрунтований аналіз джерел, сучасних досліджень, музичних явищ та конкретних музичних творів.

2. Не менш важливою формою занять для усвідомлення новітніх наукових тенденцій є семінарські заняття, під час яких аспіранти мають реальну можливість на практиці перевірити отримані теоретичні знання, удосконалити методи аналізу, що є необхідною передумовою власних наукових пошуків.

В результаті вивчення дисципліни аспірант повинен **знати**:

- що таке музично-історичний процес
- в чому сутність антропологічно орієнтованої гуманітаристики
- В чому сенс міждисциплінарності.
- Види контекстів та їх смислоутворюючі функції
- Що таке «культурний герой»
- Системні та структурні чинники музично-історичного процесу
- Градації спадкоємних зв'язків за різними ознаками

вміти:

- працювати з різними типами інформації
- проводити дискурсивний аналіз загального культурного контексту.
- аналізувати досліджуваний період музично-історичного процесу з урахуванням усіх його складових.
- знаходити резонансні віддзеркалення музичних явищ та подій в немусичних контекстах художнього процесу.
- виконувати Інтер медіальний аналіз
- здійснювати генетико-типологічний аналіз досліджуваного явища
- обґрунтовувати свою дослідницьку позицію

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН						
	Денна форма						
	Обсяг годин Усього	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі				Контрольний модуль
			Теоретичні лекції	Практичні Семинарські/ індивідуальні	Самостійна робота		
1	2	3	4	5	6	7	
МОДУЛЬ I. Нові дослідницькі практики сучасної гуманітаристики та їх проєкція на музикознавство							
Тема 1. Оновлення концепційних підходів і методів дослідження в сучасній гуманітаристиці як виклик часу. Значення міждисциплінарних аспектів.	4	2	2		2	–	
Тема 2. Антропологічна орієнтація сучасної гуманітаристики. Нові наукові напрямки історичної науки та їх можливі проєкції на музикознавство.	12	6	2	4	6	–	
Тема 3. Текст і соціокультурний контекст.	16	6	2	4	10	–	
Тема 4. «Новий історизм» та «Інша історія». Використання їх методів у музикознавстві	6	4	3	1	2	–	
Тема 5. Поняття культурного героя.	16	6	3	3	10	–	
Разом за модулем I:	54	24	12	12	30		
МОДУЛЬ II. Теорія спадкоємності. Методологічні та практичні аспекти							
Тема 1. Музично-історичний процес, його логіка, системні та структурні особливості.	2	2	2			–	
Тема 2. Спадкоємні зв'язки в системі координат музично-історичного процесу. Їх види, функції, вектори, механізм дії.	7	2	1	1	5	–	
Тема 3. Стадіальний аналіз музично-історичного процесу крізь призму теорії спадкоємності.	7	2	1	1	5	–	
Тема 4. Аналіз музичного твору в ракурсі теорії спадкоємності.	20	10	4	6	10	–	
Разом за модулем II:	36	16	8	8	20		
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ I + II:	90	40	20	20	50		

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. МОДУЛЬ I. Нові дослідницькі практики сучасної гуманітаристики та їх проєкція на музикознавство

Тема 1.

Оновлення концепційних підходів і методів дослідження в сучасній гуманітаристиці як виклик часу. Значення міждисциплінарних аспектів.

Процес глобалізації як знак сучасності і його системний характер, що охоплює всі сфери життєдіяльності, в тому числі і науку. Посилення взаємозв'язку, взаємодії, взаємопроникнення різних наукових шкіл і методологічних течій як прояв глобалізації наукової сфери.

Постнеокласичний етап в еволюції науки як епоха міждисциплінарності.

Різниця між *мультидисциплінарними*, *міждисциплінарними* і *трансдисциплінарними* дослідженнями, обумовлена особливостями дослідницьких завдань і специфікою когнітивних стратегій.

Нові методологічні парадигми соціальних і гуманітарних наук. Посилення антропологічного підходу.

Рекомендована література: 25,34, 56,58,61,65

Тема 2.

Антропологічна орієнтація сучасної гуманітаристики.

Нові наукові напрямки історичної науки та їх можливі проєкції на музикознавство.

Можливості міждисциплінарної кооперації історичної науки і музикознавства. Криза позитивістського методу в історичній науці.

Марк Блок і методологічні парадигми «Школи анналів» - початок антропологічно орієнтованої історії. Використання методів суміжних дисциплін.

Нові масштаби міждисциплінарної співпраці в другій половині ХХ століття.

Історична антропологія та специфіка її проблематики. Нові наукові напрямки: історія ментальностей (Франція), «нова культурна історія» (США), мікроісторія (Італія), історія повсякденності (Німеччина), нова інтелектуальна історія», нова соціальна історія. Актуалізація концепцій герменевтики.

Міждисциплінарність - невід'ємний атрибут історичної антропології. Теорія синергетики - методологічне підґрунтя міждисциплінарних досліджень

Трансляція в музикознавство теорій і методів історичної антропології та інших гуманітарних наук.

Розсування дисциплінарних кордонів історії музики, розширення джерелознавчої бази, вивчення історико-музичних процесів і явищ, які раніше були поза уваги музикознавства.

Рекомендована література: 4,5, 6, 7, 8, 25, 36, 38, 39, 40,42, 50, 63.

Тема 3.

Текст і соціокультурний контекст.

Проблема контексту як загальна для все гуманітарних наук

Поняття «текст», поняття «контекст».

Контекст як смислоутворюючий фактор.

Види і «радіуси» контекстів

Близькі та далекі контексти.

Помилкові контексти та приклади цього з історії музики.

Перетворення контексту в текст (музичні приклади).

Культура як текст. Культурний текст і соціальний контекст. Українське музикознавство 1940-х в «обіймах держави».

Життя художнього тексту в різних соціально-історичних контекстах на прикладі історії постановок та суспільної рецепції опери М. Глінки «Життя за Царя».

Поняття семіосфери культури (В. І. Вернадський).

Діалог текстів в семіосфері культури.

Рекомендована література:3, 14, 29, 41, 70.

Тема 4.

«Новий історизм» та «Інша історія».

Використання їх методів у музикознавстві.

Виникнення «*нового історизму*» як наукового напрямку в роботах філологів США та його подальше осмислення в дослідженнях європейських (в тому числі російських і українських) гуманітаріїв. Антропологічна основа «нового історизму» (необхідна складова - зіставлення життя автора і його ідей), проголошення важливості деталі і відтворення плоти історії через «реконтекстуалізацію» - тобто розкриття дискурсів і контекстів, в середовищі яких існує художнє явище

«*Інша історія*» у чомусь близька «новому історизму», але пов'язана з школою феноменології культури. Розподіл духовної культури на «подієву» (нові імена, ідеї, артефакти, святкування і т.ін.) і «повсякденну» (або-«обивательську»), тобто картина тих самих подій на рівні масових уявлень, з точки зору приватної людини.

Приклади використання методик, аналогічних «новому історизму» та «іншій історії» в роботах українських музикознавців.

Аналіз методологічного апарату досліджень

Рекомендована література: 24, 32,33,41,47,56, 62.

Тема 5.

Поняття культурного героя. Шостакович як культурний герой епохи.

Поняття «культурний герой» як індикатор сучасної суспільної свідомості. Класичні ознаки культурного героя і їх сучасні наукові уточнення.

Фактори формування культурного героя як соціокультурного феномену: ступінь суспільної рефлексії і спровоковані нею міфогенні процеси.

Аналіз складових поля рефлексії на творчість і особистість Шостаковича. Фактори міфологічної аберації культурного концепту Шостаковича.

Алгоритм міфостворення.

Трикстер як одна з іпостасей культурного героя. Особливості проявів трикстера в міфах сучасної культури.

Типові для культурного героя риси.

Рекомендована література: 8,37,48,57,66.

2. МОДУЛЬ II. Теорія спадкоємності. Методологічні та практичні аспекти

Тема 1.

Музично-історичний процес, його логіка, системні та структурні особливості.

Музично-історичний процес як складна динамічна система, яка фіксує рух музичного мистецтва і інтегрує інші - «малі» процеси (типологічні, видові, родові, стильові і т.ін.).

Проблемні питання у вивченні музично-історичного процесу: співвіднесення періодизацій музично-історичної та загальноісторичної, різних видів мистецтва, різних національних культур.

Теорія стадіальності. Її одиниці виміру. Співвіднесеність понять стадія і період.

Поняття жанрової домінанти процесу.

Характер співвідношення художніх рядів.

Співвіднесення каузального і іманентного в художньому процесі. 1960-і рр. в українській музиці в аспекті цієї співвіднесеності.

Додаткові критерії аналізу музично-історичного процесу:

взаємовідносини музики та інших видів мистецтва; теми, що відображаються музикою; наявність та характер індивідуально-стильових течій.

Типологія культури як інструмент вивчення музично-історичного процесу з використанням різних класифікаційних розподілів: естетики тотожності і естетики протиставлення (Ю. Лотман), за типом мислення та через призму семіотики, за моделлю комунікації, особистісного та

діяльнісного підходів, через призму загальної теорії змін (І. Пригожин), ігрову теорію культури (Й. Гейзінга).

Рекомендована література: 1, 2, 15, 58, 63.

Тема 2.

Спадкоємні зв'язки в системі координат музично-історичного процесу.

Їх види, функції, вектори, механізм дії.

Діапазон і якість спадкоємних і контекстних зв'язків як один з параметрів «вимірювання» художнього процесу.

Розчленування спадкоємних зв'язків за морфологічними, часовими, функціональними та іншими ознаками.

Класифікація морфологічних градацій: зовнішня схожість, запозичення, наслідування, вища форма спадкоємності (традиція присутня в «знятому» стані).

Функції впливів на сприймаючу систему.

Розподіл зв'язків за аспектами творчості (каналами впливу).

Поступальна і ретроспективна спадкоємність.

Прямий і непрямий вплив.

Контактні зв'язки. Міжнаціональні зв'язки.

Механізм спадкоємності. Методологічне обґрунтування його аналізу - діалектика загального і особливого. Якісні характеристики входження елементів впливу (традиції) в систему сприймаючого художнього явища: деформація, трансформація, дифузія, синтез, асиміляція.

Рекомендована література: 2, 9, 25, 32, 33, 47, 57, 58, 59.

Тема 3.

Стадіальний аналіз музично-історичного процесу крізь призму теорії спадкоємності.

Діапазон і якість спадкоємних і контекстних зв'язків як важливий критерій стадіального аналізу музичного процесу.

Для прикладу порівнюються дві стадії музичного процесу в Україні: 1950-початок 60-х рр. і кінець 1960-1970-і рр. за рівнями:

- обсяг національної традиції, на яку спиралася в аналізовані роки українська композиторська школа;
- генетична формула української композиторської школи
- характер контактних (контекстних) зв'язків
- форми впливу (по морфології і каналах впливу)
- процеси переробки сприйнятого (механізм спадкоємності)
- жанрова домінанта процесу
- співвідношення художніх рядів та інші системні чинники художнього процесу, розглянуті в темі 1.

Проведений аналіз дозволяє охарактеризувати названі часові періоди як різні якісні стадії музичного процесу: стадія накопичення (1950-початок

60-х рр.) І стадія прискореного розвитку (кінець 1960-х - 1970-ті рр.).

Рекомендована література: 2,5,13,15, 19,25, 28, 34.

Тема 4.

Аналіз музичного твору в ракурсі теорії спадкоємності.

Поняття «художнього відкриття». Унікальність твору як «тільки йому властивий перетин численних повторюваностей». Прояв в цьому феномені діалектики загального та особливого: взаємодія *загального* (сприйнятого) і *одиночного* (тобто співвідношення і переосмислення сприйнятих традицій, властиві тільки даному явищу) і - як результат - утворення *окремого* (*особливого* - тобто *індивідуальний* вигляд твору).

Методика аналізу музичного твору в ракурсі теорії спадкоємності, його націленість на виявлення «повторюваностей і характеру їх переосмислення.

Демонстрація такого аналізу на прикладі однієї з українських симфоній 1970-х рр. (активної стадії музичного процесу в Україні): Симфоніста Є. Станковича, Симфонія № 3 Ю. Іщенко та ін.

Етапи аналізу твору:

- Розмежування типізованого та індивідуалізованого шарів твору з використанням методики і термінології теорії симфонії.

- Розмежування типологічних, генетичних і контактних зв'язків. Поняття тип, типологія. Розуміння *типологічної спільності* між явищами як такої, що виникла поза впливами, в результаті аналогічних умов громадського і мистецького розвитку і прояву єдиних закономірностей еволюції.

- Здійснення типологічної атрибуції твору, спираючись на типологічні концепції жанру симфонії в вітчизняному музикознавстві. Рівні типологічного аналізу твору

- Визначення генетичної формули твору на основі аналізу наявних в ньому традицій.

- Розкриття механізму спадкоємності. Суть мистецького відкриття в аналізованому творі.

Рекомендована література: 2,22,23,30,42,48,49.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінари проводяться у формі колективного обговорення запропонованої теми, або у формі доповідей.

Семінар 1. Історико-антропологічні дослідження. Міждисциплінарність як провідна риса дослідницької практики.

Пропоновані теми для обговорення:

- Марк Блок та його книга «Апологія історії»

- Gurevich A. та його роботи: Історичний синтез и школа анналів; Середньовічний світ: культура безмовної більшості.
- Зразки історико-антропологічних досліджень – дослідницькі «поля» та методи:

Ariès Philippe. L'Homme devant la mort, Seuil, 1977.

Bloch Marc The Historian's Craft. Manchester, 1954.

Bloch Marc. Les Rois thaumaturges. (1940)

Davis Natalie Zemon. Women on the Margins: Three Seventeenth-Century Lives (Harvard University Press, 1995)

Darnton Robert. The Great Cat Massacre and Other Episodes In French Cultural 1984.

Gurevich Aaron The individual in European culture 1994

Gurevich Aaron Medieval Popular Culture, 1984

Gurevich Aaron Categories of Medieval Culture 1983.

Gurevich Aaron The Origins of European Individualism 1995

Література: 36, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 52, 53, 54, 55, 56.

Семінар 2. Текст і соціокультурний контекст.

Теми для обговорення:

- Оперна класика (Р. Вагнер, Верді, П. Чайковський та ін.) в дзеркалі соц-реалізму.
 - Марсель Бріон. Повсякденне життя Відня часів Моцарта і Шуберта.
 - Б. Лятошинський в контексті «антиформалістичних» акцій 1940-50х- рр.
 - Книга Флоріана Ілліеса «1913» в ракурсі проблеми *текст і контекст*.
- Література: 4, 9, 15, 17, 38, 41, 56.

Семінар 3. Реконтекстуалізація як метод дослідження

- *Brion Marcel. Daily life in the Vienna of Mozart and Schubert*

Література: 4,6,9, 12,14,15, 33,42,66,71.

Семінар 4. Культурний концепт Д. Шостаковича у суспільній рефлексії на прикладі літературних творів:

- *Barnes Julian Patrick. The Noise of Time* (2016)
 - William T. Vollman «Europe Central»,
- Література: 37,38, 48,62, 64, 67, 75.

Семінар 5. Аналіз Симфоністи Є. Станковича в ракурсі морфології впливів.

Література: 2, 3, 11, 14, 18, 32, 49, 54, 69, 70.

Семінар 6. Теорія симфонії.

Література: 2, 49.

Семінар 7. Перегуки текстів в семіосфері культури на прикладі «Чорної елегії» Є. Станковича.

Література: 2, 16, 24.

Семінар 8. Генетико-типологічний аналіз *Synfonia Larga* Є. Станковича.

Література: 2, 3, 11, 18, 24, 43.

Семінар 9. Генетико-типологічний аналіз Четвертої симфонії В. Сильвестрова.

Література: 2, 10, 69, 70, 74.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

При засвоєнні курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» індивідуально-самостійна робота відіграє важливу роль передовсім у загальній та фаховій підготовці аспіранта. Вона формує професійні уміння і навички, підвищує загальний культурний рівень майбутніх науковців.

Індивідуально-самостійна робота аспіранта виявляється в опрацюванні спеціальної літератури, в умінні вільно орієнтуватися у музикознавчих напрямках, персоналіях, вмінні здійснювати аналіз і давати оцінку складним явищам музичної культури.

Зміст індивідуально-самостійної роботи визначається специфікою навчальної дисципліни, де самостійне набуття знань і пізнавальна активність аспіранта є складовою його навчання. Викладач допомагає відпрацювати основні теми, дає конкретні вказівки щодо обсягів, напрямків і тем індивідуально-самостійної роботи. Звертає увагу на спрямованість навчання за принципом послідовності. Викладач готує аспіранта до самостійного розв'язання навчальних завдань, підтримує ініціативу у доборі додаткових навчальних джерел. З цією метою пропонуються різноманітні творчі завдання для індивідуального розвитку аналітичного мислення.

Індивідуально-самостійна робота аспіранта здійснюється під контролем викладача. Педагог зобов'язаний здійснювати огляд тем, передбачених для індивідуально-самостійного опрацювання аспірантами, із зазначенням рекомендованої літератури і творів для аналізу.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» вивчається протягом третього семестру на другому році навчання спеціальності 025 «Музичне мистецтво» і передбачає теоретичне лекційне навчання, семінарські заняття.

На теоретичних лекційних заняттях аспіранти повинні опрацювати складні питання історичних, теоретичних та методологічних аспектів розвитку музикознавчого знання.

На семінарських заняттях аспіранти повинні виявити рівень засвоєння навчального матеріалу, уміння орієнтуватися в основних питаннях розвитку музикознавства, його дослідницьких практиках.

Самостійна робота передбачає поглиблене вивчення навчального матеріалу, розширення інформаційного простору шляхом опрацювання додаткової літератури, прослуховування музичних творів, ознайомлення з нотним текстом.

Наприкінці аспіранти отримують залік згідно виконаних впродовж семестру робіт: рефератів, доповідей, участі у групових обговореннях.

8. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Предмет і метод історичної антропології
2. Що таке труд історика за книгою Марка Блока «Апологія історії»
3. Основоположні ідеї книги Л. Февра «Бої за історію».
4. Д. Шостакович як головний герой роману William T. Vollman «Europe Central»
5. Музика Д. Шостаковича в романі William T. Vollman «Europe Central». Міфи реалії.
6. «Свідоцтво» Соломона Волкова у науковому музикознавчому дискурсі.
7. Семантичний інваріант жанру симфонії та його проєкція на сучасний симфонізм
8. Генетико-типологічний аналіз твору (за вибором аспіранта)

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль та облік успішності

З метою визначення повноти та тривкості знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» у навчальному плані передбачено екзамен у кінці семестру. Оцінка визначається згідно виконаних впродовж семестру робіт: рефератів, доповідей, виступів у групових обговореннях.

Критерії оцінок

На оцінку «5»:

A (90-100 балів) робота аспіранта, яка виявляє бездоганні знання з музикознавчих проблем. Враховується також виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

B (84–89 балів) заслуговують знання аспіранта що допускають незначні неточності стосовно концептуальних теоретичних аспектів. Враховується також виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.

C (74–83 балів) заслуговують знання аспіранта що допускають певні неточності, помилки, неповноту аргументації щодо історико-теоретичних концептуальних аспектів, стану музикознавчих досліджень. При цьому також враховується виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи й індивідуальних творчих завдань навчальної дисципліни «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»

D (66–73 балів) заслуговує робота аспіранта, в якій допущені грубі помилки, незнання навчального матеріалу в межах програми навчального

курсу; при цьому також враховується рівень виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи й індивідуальних творчих завдань навчальної дисципліни «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти».

Е (61–65 балів) заслуговує робота аспіранта яка не демонструє розуміння суті теоретичних питань внаслідок невідвідування лекційних і практичних занять та несистематичного виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи й індивідуальних творчих завдань навчальної дисципліни «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»

FX (21–60 балів) виставляється аспірантові, який не продемонстрував належного рівня знань навчального матеріалу в межах програми курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти»; припустився грубих змістовних помилок, які свідчать про відсутність відповідних знань або їх поверховість; не виконав жодного самостійного та індивідуального завдання, передбаченого навчальною програмою; не вміє узагальнювати та аргументувати власну думку з теоретичних основ навчальної дисципліни. Аспірант може бути допущений до повторного складання екзамену.

F (0–20 балів) виставляється аспірантові, який не орієнтується в теоретичних питаннях навчального матеріалу в межах програми курсу; не виконав жодного самостійного завдання, передбаченого навчальною програмою; не відвідав жодного лекційного заняття, а тому обов'язково зобов'язаний повторно прослухати та вивчити навчальну дисципліну «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
84–89	B	добре	
74–83	C		
66–73	D	задовільно	
61–65	E		
21–60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0–20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичним забезпеченням дисципліни з курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти» є:

1. **Робоча програма з курсу «Інноваційні тенденції в сучасному музикознавстві. Методологічні аспекти».**
2. Підручники, посібники та монографії (див. Рекомендована література).
3. Наукові статті (див. Рекомендована література).
4. Науковий досвід та наукові розробки укладача Програми (див. Рекомендована література).

11. МУЗИЧНІ ТВОРИ, ЯКІ АНАЛІЗУЮТЬСЯ В ПРОЦЕСІ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ТА САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ

1. Буєвський Б. Симфонія №4
2. Зубицький В. Камерна симфонія №2.
3. Іщенко Ю. Симфонія №3
4. Карабиць І. Симфонія №1 «П'ять пісень про Україну»
5. Лятошинський Б., Симфонія №3
6. Прокоф'єв С. Класична симфонія (№1)
7. Сильвестров В. Класична увертюра, Симфонія №4
8. Станкович Є. Симфоніета, *Sinfonia Larga*, «Чорна елегія», Симфонія №3 «Я стверджуюсь» на слова П. Тичини
9. Шостакович Д. Соната для віолончелі ор.40, Симфонії №№ 5, 8, кuartет №8, ор.110.
10. Штогаренко А. Симфонія №3 «Київська»

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гейзінга Йоган. *Nomo ludens*. Основи. 1994. 250 с.
2. Зінькевич Олена. Українська симфонія 1970-80-х рр. Генетико-типологічний аспект. Монографія. Ніжин. 2023. 223 с.
3. Зінькевич Олена. Симфонічні гіперболи. Про музику Євгена Станковича. Ужгород: Ліра, 2002. 208 с.
4. Зінькевич Е. 1949 рік в долі Л. Я. Хінчин. // Festschrift кафедри історії музики етносів України та музичної критики. Київ, 2014. С. 212-231.
5. Зінькевич О. Логіка художнього процесу як історико- методологічна проблема. // Музично-історичні концепції у минулому і сучасності. Львів : Сполом, 1997. С. 49-55.
6. Зінькевич Олена. Український авангард у зигзагах історії. // Критика. 2020 , число 9-10, с.12-21.

7. Зінькевич Олена. Музика у вогні. Консерваторія в окупованому Києві (19.09.1941–06.11.1943) – Критика, число 11-12, 2016, с.22-27.
8. Сміслові засади музичної творчості. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2006. Вип. 59. С. 3-10.
9. Зінькевич Олена. 50 років тому... (до “ювілею” жданівської постанови). // Сучасність. – 1998. – №5. – С. 151-158.
10. Зінькевич О. Поринання у ліричну стихію. // Музика. – 1986. – № 5. – С.7-8.
11. Зінькевич О. Щедрість таланту. Нарис про композитора Євгена Станковича. // Наука і культура. Щорічник. Україна. – К. : АН УРСР, тов.-во «Знання» УРСР, 1987. – Вип. 21. – С. 474-479.
12. Зінькевич Олена. Ференц Ліст у Києві. // Українська музична спадщина : [сб. ст.] ;– К. : Музична Україна, 1989. – Вип. 1. – С. 53-66.
13. Зінькевич Олена. Лист з Києва. // Музика. – 1992. – №4. – С. 11-12
14. Зінькевич О. «Дражнити гусей» по-прокоф'євськи (симфонічні дебюти Валентина Сильвестрова і Євгенія Станковича). // Часопис, 2012 №4 (17)
15. Зінькевич Олена Музикознавство та державна ідеологія: досвід, втрати, проблеми. // Філософія. Історія культури. Освіта. Третій міжнародний конгрес українців 26-29.08.1996. Харків : Око, 1996. С. 294-305.
16. Зінькевич Олена. Ференц Ліст в Україні. // Український музичний архів : [документи і матеріали з історії української музичної культури] ; К. : Центрмузінформ, 1995. – Вип. 1. – С. 105-125.
17. Зінькевич Олена. Невідомі шістдесяті. // Сучасність. – 1999. – №4. – С. 104-115.
18. Зінькевич Олена. Параметри мистецтва Євгена Станковича. // Мистецькі обрії'99. Альманах. Науково-теоретичні праці та публіцистика : [сб. ст.] К. : АМУ, 2000. – С. 321-328.
19. Зінькевич Олена. Протистояння. // Сучасність. – 2000. – № 6. – С. 66-81.
20. Зінькевич Олена. Український музичний авангард: загальна панорама. // Сучасність. – 2002 № 9.– С. 100-105.
21. Зінькевич Олена. Спогади. // Дух і літера. – К., 2002. – № 9-10. – С. 338-343.
22. Зінькевич Олена. Час “Х” української симфонії. // Сучасність. – 2003. – № 5. – С. 114-118.
23. Зінькевич Олена. Музика говорить мовою нашого часу. // Критика. – 2004. – № 7-8 (81-82).– С. 30-34.
24. Зінькевич Олена. Пам'ять культури і сучасна композиторська творчість. // Мистецькі обрії, 2001-2002 : Альманах / ред.-упор. В. А. Щербак. Київ : АМУ, 2003. С. 149-154.
25. Зінькевич Олена. Музичний процес чи його імітація? // Музика. 1993. № 1. С. 6-8.
26. Історична антропологія. Лекція URL: <http://novist20w.narod.ru/lec-2-istantr.htm>
27. Кузан К.Ю Види наукових досліджень.
https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/2994/1/terminologichny_analiz.pdf

28. Ляшенко І.Ф. Національні традиції в музиці як історичний процес. Київ: Музична Україна, 1973. 326.
29. Музыка у просторі культури. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2004. Вип. 33.
30. Музично- історичні концепції у минулому і сучасності. Львів: Сполом, 1997. 112 с.
31. Наука про музику сьогодні: проблеми та перспективи. // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Вип. 80. – К., 2009. – 419 с.
32. Чекан Ю. Інтонаційний образ світу. Київ: Логос, 2009. 227 с.
33. Чекан Ю. Шоста симфонія Чайковського в історико-функціональному висвітленні (до постановки проблеми) // сб. П. І. Чайковський та Україна. Київ, 1991
34. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. 375 с.
35. The Anthropological Turn in Literary. Gunter Narr Verlag. 1996. 299 p.
36. Ariès Philippe. L'Homme devant la mort, Seuil, 1977.
37. Barnes Julian Patrick. The Noise of Time (2016)
38. Berkhofer, Robert F. Beyond the Great Story. History as Text and Discourse. Cambridge; L, 1995. 381 p.
39. Bloch Marc The Historian's Craft. Manchester, 1954.
40. Bloch Marc. Les Rois thaumaturges. (1940)
41. Brion Marcel. Daily life in the Vienna of Mozart and Schubert
42. Chartier R. Cultural History. Between Practices and Representations. Ithaca, N. Y., 1988. 210 p.
43. Constructing the Past. Essays in Historical Methodology. Cambridge, 1985. 224 p.
44. Darnton Robert. The Great Cat Massacre and Other Episodes In French Cultural 1984. 298 p.
45. Davis Natalie Zemon. Women on the Margins: Three Seventeenth-Century Lives (Harvard University Press, 1995)
46. Duby Georges. The Three Orders: Feudal Society Imagined. 1978
47. Exploring avenues to interdisciplinary research: from cross- to multi- to interdisciplinarity / Ed. by M. Karanika-Murray, R. Wiesemes. Nottingham: Nottingham University Press, 2009. 200 p.
48. Fanning David. The Breath of the Symphonist. London. 1989. 90 p.
49. Fanning David. Carl Nielsen and Theories of Symphonism// Carl Nielsen Studies, 2009 №4
50. Febvre Lucien Combates por la historia 1953.
51. Gurevich Aaron . Historical Anthropology of the Middle Ages Chicago: University of Chicago Press, 1992.
52. Gurevich Aaron The individual in European culture 1994
53. Gurevich Aaron Medieval Popular Culture, 1984
54. Gurevich Aaron Categories of Medieval Culture 1983.
55. Gurevich Aaron The Origins of European Individualism 1995
56. Illies Florian. 1913. The Year Before the Storm. 2014. 272 p
57. Lotman Jurij M. Die Innenwelt des Denkens. Frankfurt am Main, 2010

58. Lotman Jurij M. Kultur und Explosion. FrankfurtamMain, 2010.
59. Lotman Jurij M. Über die Semiosphäre // Zeitschrift für Semiotik. 1990. Bd. 12. № 4.
60. Music and German national identity. University of Chicago Press. 319 p.
61. New Historicism and Renaissance Drama, ed. Richard Wilson and Richard Dutton. London, 1992. 264 p.
62. Palmer C. L. Work at the boundaries of science: information and the interdisciplinary research process. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2010
63. Prigogine I., Stengers I. Order Out of Chaos: Man's New Dialogue with Nature 1984 USD
64. Pickering David. Brever's twentieth-century music.1994. 409 p.
65. Storey J. From Popular Culture to Everyday Life. N.Y., 2014. 160 p.
66. Transdisciplinarity: theory and practice / Ed. by B. Nicolescu. New York: Hampton Press, 2008.
67. Taruskin R. Public lies and unspeakable truth // Shostakovich studies. Edited by Fanning David. University of Manchester. P.17-56.
68. Taruskin R. The Oxford History of Western Music (6 vols). New York 2005.
69. Zinkevych E. Ukrainische Sinfonik der Gegenwart. // Sowjetische Music im Licht der Perestroika. Laaber-Verlag, 1990. P. 73-80.
70. Zinkevych E. Die Reception österreichisch-deutscher Musik in Ukrainischen Symphonien. // Musikgeschichte zwischen Ost-und Westeuropa. Tagungsbericht Chemnitz 1995. Academia Verlag, 1996. P. 239-245.
71. Zinkevych Olena. The Ukrainian Composers' School in the Socio-Cultural Context of the 20-th Century. // Nationale Music in 20. Jahrhundert. Gudrun Schröder Verlag. Leipzig 2004.– S.155-164/
72. Zinkevych Olena. Musical art in the socio-cultural structure of Kiev during the 1860s and 70s.// Music- Stadt. Traditionen und Perspektiven urbaner Musikkulturen. Band 1.– Gudrun Schröder Verlag.– Leipzig/ - 2011.– S. 323-332.
73. Zinkevych Olena. The Conservatoire in occupied Kiev (19 September 1941 to 6 November 1943) //The Routledge Handbook to Music under German Occupation, 1938-1945. Propaganda, Myth and Reality. Edited by David Fanning and Eric Levi. London and New York. Routledge Taylor& Francis Group.2020. P.33-60.
74. Zinkevych Olena. The Role of the Second Viennese School in the Formation of the Ukrainian Avant-garde of the 1960s»// Three International Musicological Conferences in Vienna. Vienn. 2022. P. 159-178.
75. Vollman William T. Europe Central. 832 p.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	3
2. Мета і завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Структура навчальної дисципліни.....	7
4. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. 1. МОДУЛЬ I. Нові дослідницькі практики сучасної гуманітаристики та їх проекція на музикознавство.....	8
4. 2. МОДУЛЬ II. Теорія спадкоємності. Методологічні та практичні аспекти	10
5. Теми семінарських занять.....	13
6. Індивідуальні завдання.....	15
7. Методи навчання.....	15
8. Теми рефератів.....	16
9. Методи контролю.....	16
10. Методичне забезпечення.....	18
11. Музичні твори, які аналізуються в процесі лекційних, семінарських та самостійних занять.....	18
12. Рекомендована література.....	18